

Romantika

Kialakulása: 18.század vége, virágkora: 19.század első fele

Francia „roman”, regény szóból ered

Történelmi háttér: 1848-49-es forradalmak, önálló nemzetállamok létrejötte, városiasodás
Középpontban az ember áll.

Irodalmi jellemzők: érzelmek ábrázolása, fantázia, múltba való menekülés/Távol-Kelet világa.

Reformkor: 1825-1848

Társadalmi változásokat reformok útján látták: önálló államirányítás, jobbágykérdés megoldása, önálló ipar létrehozása, Magyar Tudományos Akadémia megalapítása.

Főbb kezdeményezői: **Széchenyi István, Kossuth Lajos, Wesselényi Miklós, Deák Ferenc.**

Kölcsey Ferenc (1790-Sződémeter, 1838-Szatmárcseke)

Fiatalom egyik szemét himlőben elveszítette.

Kazinczy Ferenc mellett a nyelvújítási mozgalom vezetője.

Himnusz

Alcíme: **A magyar nép zivataros századaiból**

Keletkezése: 1823.január 22. (Magyar Kultúra Napja)

Műfaja: himnusz

Erkel Ferenc zenésítette meg.

Időmértékes verselésben íródott (rövid és hosszú szótagok szabályosan váltják egymást).

Keretes mű: Elején áldást kér Istentől, végén majd arra kéri, hogy szánja meg a magyarokat.

2.-3.versszak: Dicső múltat mutatja be – honfoglalás, harcok.

4.-6.versszak: Nemzeti tragédiákat sorakoztatja fel – török fennhatóság, belső viszályok.

Huszt

Műfaja: epigramma (disztichonban írt mű – 1 hexameter és egy pentameter)

Hexameter: 6 verslábból áll, daktilusok (-U) vagy spondeusok (--), 5.versláb mindig daktilus

Pentameter: 5 verslábból áll

Cím: Huszt vára=magyar nemzet

A dicső múlttal szemben a jelenre, a cselekvésre hívja fel a figyelmet.

Utolsó sora szállóigévé vált: „**Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül.**”

Olvasd el a két művet, majd oldd meg a következő oldalakon található feladatokat!

Munkádról visszajelzést várok december 11-ig!

Kölcsey Ferenc: Hymnus

1. A vers szerkezetét meghatározza a történelmi korok bemutatása. Egészítsd ki a szerkezeti ábrát!

A múlt azon eseményei, amelyekre jó emlékezni	A múlt azon eseményei, amelyekre fájdalmas emlékezni	A jelen

2. Hány versszak foglalkozik fájdalmas, és hány örömteli emlékekkel, eseményekkel? Véleményed szerint mi lehet ennek az oka?

3. A mű teljes címe: *Hymnus. A magyar nép zivataros századaiból*. Mire következtethetünk a cím második eleméből (alcíméből)? Egészítsd ki a mondatokat!

A versben megszólaló személy _____ élt, mint Kölcsey.

A keretversszakokból arra következtethetünk, hogy a versben megszólaló személy foglalkozása: _____ .

A vers igéinek igeideje arról tanúskodik, hogy a megszólalás jelenében _____ a várakat.

Kölcsey azért adhatta művének ezt az alcímet, hogy kikerülje a _____ akadékoskodását.

4. Keresd meg az összetartozó részeket!

„Nektárt”

„Mátyás bús hadát”

„rabló mongol”

„Ozmán vad népe”

„Hányszor támadt tenfiad
Szép hazám, kebledre”

„Kínzó rabság”

„Kárpát szent bércére”

„Bendegúznak vére”

tatárok

fogság

Vereckei-hágó

polgárháború

törökök

tokaji bor (aszú)

fekete sereg

magyar nemzet

D

Kölcsey Ferenc *Régi várban* és *Huszt* című versének összehasonlítása

Kölcsey Ferenc: *Régi várban*

*Bús düledékeiden, ó Husztnak vára megállék,
Csend vala, felleg alól szállt fel az éjjeli hold.
Szél kele most, szakadott a fal, s a visszanyögő hang
A szirt erdeje közt zúg vala lábam alatt.
S hæv kebelem dobogott, s e könny, mely forra szememben,
Titkosan omladozó szent Haza, néked ömölt.*

(1825. május)

Kölcsey Ferenc: *Huszt*

*Bús düledékeiden, Husztnak romvára megállék;
Csend vala, felleg alól szállt fel az éjjeli hold.
Szél kele most, mint sír szele kél; s a csarnok elontott
Oszlopi közt lebegő rémalak inte felém.
És mond: Honfi, mit ér epedő kebel e romok ormán?
Régi kor árnya felé visszamerengni mit ér?
Messze jövődővel komolyan vess öszve jelenkort;
Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!*

(Cseke, 1831. december 29.)

1. Mindkét vers disztichonokból áll. A disztichon olyan sorpár, amelynek első sora hexameter, a második pentameter.

Állapítsd meg az alábbi verssorokban a szótagok hosszúságát! (Rövid a szótag, ha a rövid magánhangzót legfeljebb egy mássalhangzó követi. Hosszú a szótag, ha hosszú a magánhangzó, vagy a rövid magánhangzó után egynél több mássalhangzó áll.)

Jelöld a verslábak (– ∪ ∪ daktilus; – – spondeus; – ∪ trocheus) határát! Vigyázz, mert a pentameter közepén sormetszet, vagyis cezúra van! Emiatt a pentameterben a 3. és a 6. versláb csonka.

„Bús düledékeiden, Husztnak romvára megállék,

Csend vala, felleg alól szállt fel az éjjeli hold.”

2. Szereplő(k) a verstörténésben

a) Hány „szereplője” van az első és hány a második versnek?

b) Van-e ennek jelentősége a versek üzenete szempontjából?

3. Értelmezd az alábbi szavakat, kifejezéseket!

honfi: _____

epedő kebel: _____

régi kor árnya: _____

visszamerengni: _____

vess öszve: _____

hass: _____

fényre derül: _____